

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärke:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst-terviktekst
09.06.2014
31.12.2017
RT I, 06.06.2014, 24

Maareformi käigus riigimaale hoonestusõiguse seadmise ja selle käigus maa erastamise kord

Vastu võetud 05.06.2014 nr 74

Määrus kehtestatakse [maareformi seaduse](#) § 23 lõike 6 ning § 35¹ lõigete 1¹ ja 6 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrus reguleerib maareformi käigus riigimaale hoonestusõiguse seadmist ja hoonestusõiguse seadmise menetluse käigus maa erastamist.

(2) Määrusega kehtestatakse hoonestusõiguse seadmise kord, tähtjad ja tingimused, sealhulgas hoonestusõiguse aastatasu suurus, selle muutmise ja tasumise kord ning hoonestusõiguse seadmise ja maa erastamise kulude koosseis, piirmäärad ja tasumise kord.

(3) Hoonestusõigus seatakse maareformi seaduse § 6 lõikes 3 nimetatud hoone või rajatise omaniku kasuks, kes ei soovi või kellel ei ole õigust maad omandada.

(4) Hoonestusõigust ei seata ehitusloa alusel, kui ehitamist ei ole alustatud.

(5) Kui ehitise omanik ei avalda soovi hoonestusõiguse seadmiseks või ei sõlmi hoonestusõiguse seadmise lepingut, seatakse hoonestusõigus maavanema otsuse alusel (edaspidi *sundhoonestusõigus*).

§ 2. Riigi esindaja hoonestusõiguse seadmisel

Riiki kinnisasja omanikuna esindab maa asukohajärgne maavanem, kes otsustab hoonestusõiguse seadmise ja määrab hoonestusõiguse tingimused. Hoonestusõiguse seadmise lepingu sõlmib maavanem või tema volitatud maavalitsuse ametnik.

§ 3. Koondandmete esitamine hoonestusõiguse seadmise menetluste kohta

Maavanem esitab maareformi seaduse § 40 lõikes 5 sätestatud nimekirja koos valla- või linnavalitsuse täpsustatud andmetega iga menetluse seisu kohta Maa-ametile iga aasta 10. oktoobriks.

2. peatükk Hoonestusõiguse seadmise eeltoimingud

§ 4. Hoonestusõiguse seadmise menetluse algatamine

(1) Riigimaale hoonestusõiguse seadmiseks esitab ehitise omanik avalduse maa asukohajärgsele valla- või linnavalitsusele.

(2) Hoonestusõiguse seadmise avaldus peab sisaldama:

- 1) andmeid ehitise omaniku kohta;
- 2) ehitise nimetust, kasutamise otstarvet;
- 3) katastritunnust, kui katastriüksus on moodustatud ja maakatastrisse kantud.

(3) Avaldusele lisatakse ehitise omandiõigust tõendavad dokumendid.

(4) Kui hoonestusõiguse seadmiseks ei ole avaldust esitatud, algatab valla- või linnavalitsus või maavanem hiljemalt 31. jaanuaril 2015. a hoonestusõiguse seadmise menetluse.

§ 5. Valla- või linnavalitsuse toimingud

(1) Valla- või linnavalitsus alustab hoonestusõiguse seadmiseks vajalikke eeltoiminguid ühe kuu jooksul pärast ehitise omaniku avalduse saamist. Kui avaldust ei ole esitatud, teeb valla- või linnavalitsus hoonestusõiguse seadmiseks vajalikud eeltoimingud omal algatusel või maavanema taotluse alusel.

(2) Eeltoimingute käigus valla- või linnavalitsus:

- 1) kontrollib ehitise vastavust maareformi seaduses sätestatud nõuetele;
- 2) kontrollib ehitise omandiõigust ja kogub selle kohta vajalikud dokumendid;
- 3) määrab vastavalt Vabariigi Valitsuse 30. juuni 1998. a määrusega nr 144 kinnitatud „Ehitise teenindamiseks vajaliku maa määramise korrale” kindlaks ehitise teenindamiseks vajaliku maa suuruse ja piirid;
- 4) selgitab välja ehitise eeldatava püsimise aja;
- 5) määrab maaüksusele koha-aadressi ja sihtotstarbe.

§ 6. Valla- või linnavalitsuse otsus hoonestusõiguse seadmise võimalikkuse kohta

(1) Valla- või linnavalitsus teeb otsuse hoonestusõiguse seadmise võimalikkuse kohta, näidates ära ehitise nimetuse ja selle kasutamise otstarbe ning andmed ehitise omaniku kohta. Otsuses kirjeldatakse maaüksusega seotud varasemaid maareformi toiminguid ja sellega määratakse:

- 1) ehitise teenindamiseks vajaliku maa suurus ja piirid;
- 2) maa maksustamishind;
- 3) ehitise eeldatav püsimise aeg;
- 4) koha-aadress;
- 5) sihtotstarve;
- 6) muud tingimused.

(2) Kui katastriüksus moodustatakse katastrimõõdistamise teel, määrab valla- või linnavalitsus maa maksustamishinna ühe kuu jooksul pärast maaüksuse maakatastrisse kandmist.

(3) Valla- või linnavalitsus lõpetab oma otsusega hoonestusõiguse seadmise eeltoimingud ja hoonestusõiguse seadmise menetlust läbi ei viida, kui taotletakse hoonestusõiguse seadmist ehitusloa alusel või kui ehitise ei vasta maareformi seaduses ehitisele sätestatud nõuetele.

(4) Valla- või linnavalitsus teeb lõikes 1 või 3 nimetatud otsuse kolme kuu jooksul pärast hoonestusõiguse seadmise menetluse algatamist.

§ 7. Katastriüksuse moodustamine

(1) Valla- või linnavalitsus edastab hoonestusõiguse seadmise toimiku maavanemale, kes kontrollib toimiku õiguspärasust, korraldab katastriüksuse moodustamise ja esitab avalduse maaüksuse maakatastrisse kandmiseks.

(2) Kui valla- või linnavalitsus moodustab katastriüksuse plaani- või kaardimaterjali alusel, koostatakse katastriüksuse moodustamise toimik enne § 6 lõikes 1 nimetatud otsuse tegemist. Sel juhul edastab valla- või linnavalitsus maavanemale koos hoonestusõiguse seadmise toimikuga ka katastriüksuse moodustamise toimiku.

3. peatükk

Hoonestusõiguse seadmine ja hoonestusõiguse seadmise menetluse käigus maa erastamine

§ 8. Maavanema toimingud

(1) Maavanem teeb pärast maaüksuse maakatastrisse kandmist järgmised toimingud:

- 1) kogub vajalikud kooskõlastused ja seisukohad hoonestusõiguse seadmise tingimuste kohta;
- 2) selgitab välja, kas maad on võimalik ehitise omaniku soovi korral erastada või on tegemist maaga, mis on vajalik riigile tema ülesannete täitmiseks;
- 3) otsustab maareformi seaduse § 21 lõikes 5 nimetatud maa puhul loa andmise või sellest keeldumise;
- 4) määrab oma otsusega maa erastamise tingimused, sealhulgas erastamishinna ja järeelmaksu tingimused, kui maa erastamine on võimalik;
- 5) teavitab ehitise omanikku kahe kuu jooksul pärast maaüksuse maakatastrisse kandmist maa erastamise tingimustest ja teeb ettepaneku maa erastamiseks ning maa müügi- ja asjaõiguslepingu sõlmimiseks;
- 6) teavitab kaasomandis oleva ehitise omanikku maareformi seaduse § 22¹ lõikes 4³ sätestatud õigusest erastada maad tema ehitiseosale vastavast osast suuremas ulatuses, kui teised kaasomanikud maad omandada ei soovi;
- 7) teavitab ehitise omanikku sellest, et kui ehitise omanik maareformi seaduse § 35¹ lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaegade jooksul ei esita maa erastamise taotlust või ei sõlmi maa erastamise lepingut, jäetakse maa riigi omandisse ja ehitise omanikul on võimalus sõlmida maavanemaga riigimaale hoonestusõiguse seadmise leping määruse §-s 11 sätestatud tingimustel.

(2) Maavanem algatab hoonestusõiguse seadmise menetluse ja pöördub valla- või linnavalitsuse poole hoonestusõiguse seadmise eeltoimingute tegemiseks ja hoonestusõiguse seadmise võimalikkuse otsustamiseks juhul, kui isik on kaotanud maa ostueesõigusega erastamise õiguse ja maa ostueesõigusega erastamise toimik asub maavalitsuses.

§ 9. Maa müügilepingu sõlmimine

(1) Kui ehitise omanik esitab taotluse maa erastamiseks ja teeb menetluses vajalikud toimingud maareformi seaduse § 35¹ lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaegade jooksul, sõlmib maavanem maa müügi-, asjaõigus- ja hüpoteegi seadmise lepingu. Maa erastamisel sõlmitakse müügi- ja asjaõigusleping kirjalikus vormis. Kui maa erastatakse järelmaksuga, sõlmitakse maa müügi-, asjaõigus- ja hüpoteegi seadmise leping notariaalselt tõestatud vormis.

(2) Erastatava maa müügihinnaks on erastamise otsustamise ajal kehtiv maa maksustamishind ja maa erastamisel ei saa kasutada maareformi seaduse § 22³ lõigetes 2, 9 ja 10 nimetatud soodustusi.

(3) Maa erastamise tingimuste määramisel ning müügi- ja hüpoteegi seadmise lepingute sõlmimisel lähtutakse maareformi seadusest.

(4) Kui ehitise kaasomanik erastab kogu ehitise teenindamiseks vajaliku maa, peab maa müügileping sisaldama kokkulepet hoonestusõiguse seadmise tagamiseks vajaliku eelmärke kinnistusraamatusse kandmise kohta.

§ 10. Hoonestusõiguse seadmine

(1) Kui ehitise omanik ei taotle ühe kuu jooksul pärast maavanemalt maa erastamise ettepaneku saamist maa erastamist või ei sõlmi kolme kuu jooksul maa erastamise otsuse jõustumisest arvates maa müügi- ja asjaõiguslepingut, jätkab maavanem hoonestusõiguse seadmise menetlust ja otsustab maa riigi omandisse jätmise ning määrab hoonestusõiguse seadmise tingimused.

(2) Maavanem edastab lõikes 1 nimetatud otsuse viivitamata ehitise omanikule ja teavitab võimalusest sõlmida kahe kuu jooksul maa riigi omandisse jätmise otsuse jõustumisest kirjalikus vormis hoonestusõiguse seadmise leping.

(3) Maavanema otsus hoonestusõiguse seadmise kohta ja hoonestusõiguse seadmise leping peavad sisaldama vähemalt kõiki §-s 11 sätestatud hoonestusõiguse tingimusi.

(4) Pärast maale hoonestusõiguse seadmise lepingu sõlmimist esitab maavanem kinnistusosakonnale maa riigi omandisse jätmise otsuse, hoonestusõiguse seadmise lepingu ja avalduse riigi omandisse jäetud maa kinnistamiseks ja hoonestusõiguse seadmiseks.

(5) Kui ehitise omanik on abikaasade ühisvara, seatakse hoonestusõigus mõlema abikaasa kasuks nende ühise avalduse alusel. Kui abikaasad ühist avaldust ei esita, seatakse hoonestusõigus selle abikaasa kasuks, kes on registreeritud ehitise omanikuna. Teine abikaasa kantakse ühisomanikuna kinnistusraamatusse abikaasade ühise notariaalselt tõestatud avalduse alusel.

(6) Kui hoonestusõiguse lepingut ei sõlmita, seab maavanem lõikes 1 nimetatud otsuse alusel ehitise omaniku kasuks riigimaale sundhoonestusõiguse, esitades kolme kuu jooksul maa riigi omandisse jätmise otsuse jõustumisest kinnistusosakonnale avalduse riigi omandisse jäetud maa kinnistamiseks ja hoonestusõiguse seadmiseks.

§ 11. Hoonestusõiguse tingimused

(1) Hoonestusõiguse alusel on hoonestajal õigus omada kinnisasjal hoonestusõiguse seadmise ajal olevat ehitist ja hoonestaja on kohustatud tagama ehitise säilimise hoonestusõiguse tähtaja jooksul.

(2) Hoonestusõigus seatakse hoonestusõiguse seadmise ajal kinnisasjal asuva ehitise eeldatava püsimise ajaks.

(3) Hoonestusõiguse aastatasu suurus määratakse maa maksustamishinna ja katastriüksuse sihtotstarbe alusel järgmiselt:

- 1) ärimaal 5% maa maksustamishinnast;
- 2) tootmismaal 4% maa maksustamishinnast;
- 3) transpordimaal 4% maa maksustamishinnast;
- 4) muude sihtotstarvete puhul 2% maa maksustamishinnast.

(4) Kui aastatasu suurus maaüksuse eest on väiksem kui kümme eurot, määratakse aastatasu suuseks kümme eurot.

(5) Hoonestaja maksab hoonestusõiguse aastatasu osadena kaks korda aastas, 31. jaanuariks ja 1. juuliks, järgneva perioodi eest ette. Tasu maksmise kohustus algab hoonestusõiguse kandmisest kinnistusraamatusse. Tasu maksmise kord hoonestusõiguse kinnistamisest kuni esimese makse tähtajani määratakse hoonestusõiguse seadmise lepingus.

(6) Hoonestusõiguse aastatasu suurus muutub vastavalt hoonestusõigusega koormatud kinnisasja maksustamishinna muutumisele.

(7) Kui hoonestaja jätab hoonestusõiguse tasu hoonestusõiguse lepingus ettenähtud tähtajaks maksmata, on ta kohustatud maksma viivist 0,5% tähtajaks tasumata summalt iga viivitatud päeva eest.

(8) Hoonestusõiguse lepingu lõppemisel ei tagastata ettemakstud hoonestusõiguse tasu, kui selle suurus on alla viie euro.

(9) Hoonestusõiguse tasu maksmise kohustuse tagamiseks kantakse hoonestusõiguse kinnistusregistriossa reaalkoormatis kinnisasja omaniku kasuks. Reaalkoormatise seadmiseks sõlmitakse kirjalikus vormis asjaõigusleping. Kui ehitise omanik lepingut ei sõlmi, seab maavanem reaalkoormatise oma otsuse alusel. Tasu muutmise nõude tagamiseks kantakse vastav märge hoonestusõiguse kinnistusregistriossa reaalkoormatisele samale järjekohale. Hoonestaja on kohustatud alluma kohesele sundtäitmisele reaalkoormatisele tagatud rahalise nõude rahuldamiseks.

(10) Kõik hoonestusõigusega koormatud maatükil lasuvad maksud tasub ja avalik-õiguslikud reaalkoormatised kannab hoonestaja.

(11) Hoonestajal on lubatud hoonestusõigust asjaõigusega koormata ainult kinnisasja omaniku nõusolekul.

(12) Hoonestusõiguse võõrandamiseks on vajalik kinnisasja omaniku nõusolek. Nõusoleku andmise tingimuseks on, et hoonestusõiguse omandaja võtab üle ka kõik hoonestusõiguse seadja ja hoonestaja vahel sõlmitud võlaõiguslikud kokkulepped.

(13) Hoonestusõigus ei lõpe ehitise hävimisega. Hoonestajal on kinnistu omaniku kirjalikul nõusolekul õigus ehitis täielikult või osaliselt lammutada või püstitada hoonestusõiguse seadmise ajal kinnisasjal asunud ehitisele lisaks uus ehitis.

(14) Hoonestusõiguse lõppemisel muutub riigimaale püstitatud ehitis maa oluliseks osaks. Hoonestusõiguse lõppemisel selle tähtaja möödumise tõttu ei maksa kinnisasja omanik hoonestajale hüvitist kinnisasjale jääva ehitise eest ja hoonestajal on õigus nõuda hoonestusõiguse tähtaja pikendamist ehitise eeldatava püsimise aja lõpuni.

§ 12. Hoonestusõiguse seadmise või maa erastamise kulud

(1) Hoonestusõiguse seadmise ja sellega kaasnevad kulud kaetakse omandireformi reservfondist.

(2) Maa erastamisega seotud kulud kannab ja lepingute sõlmimisega kaasnevad notaritasud maksab erastaja.

(3) Hoonestusõiguse seadmise või maa erastamise kulude koosseis ja piirmäärad on:

- 1) valla- või linnavalitsuse eeltoimingute kulu 25 eurot, kui katastriüksus moodustatakse katastrimõõdistamise teel;
- 2) valla- või linnavalitsuse eeltoimingute kulu 35 eurot, kui valla- või linnavalitsus moodustab katastriüksuse plaani- või kaardimaterjali alusel;
- 3) maavanema toimingute kulu 1% maa maksustamishinnast, kuid mitte vähem kui 25 eurot;
- 4) katastrimõõdistamise tasu;
- 5) erastatava maa kinnistamisel tasutav riigilõiv.

(4) Hoonestusõiguse seadmise korral kuuluvad kulude hulka pärimismenetlusega seotud ja muud hoonestusõiguse menetluse läbiviimiseks vajalikud kulud kuludokumentide alusel.

(5) Maa erastaja tasub lõikes 3 nimetatud kulud enne maa müügilepingu sõlmimist.

4. peatükk Rakendussäte

§ 13. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 8. novembri 1996. a määrus nr 276 „Riigimaale hoonestusõiguse seadmise korra kinnitamine” tunnistatakse kehtetuks.

Taavi Rõivas
Peaminister

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär